

Андрэй ДЗІЧЭНКА.

Маргарыта ЛАТЫШКЕВІЧ.

Антон ПІЛІПЧЫК.

Фота Сяргея НІКАНОВІЧА.

Рэдакцыі газет маюць выбар з мноства шляхоў, як наладзіць кантакт з чытачамі. Праз допісы і тэлефанаванні ў рэдакцыю, каментарыі на сайце ў інтэрнэце, водгукі ў сацыяльных сетках. У «Звязды» ж ёсць даўняя традыцыя — натхняць нашых чытачоў на творчасць. Менавіта таму мы цягам многіх гадоў ладзім конкурс апавяданняў, прыняць удзел у якім можа кожны.

СЛОВЫ пракурора і вобраз падсуднага ніяк не звязваліся разам.

— У перыяд часу з дваццаць шостага чэрвеня па шаснаццаце верасня гэтага года падсудны Аляксей Лінькоў пяць разоў прымяніў сілу ў дачыненні да жонкі падчас сямейных скандалаў...

Суддзя напавуваха слухаў, час ад часу пазіраў на Лінькова і чарговы раз гартаяў яго справу, спрабуючы схіпаць нешта няўлоўнае, што не дала спакою.

Наўмыснае прычыненне цялесных пашкоджанняў, штраф і мноства сутак, праведзеных на міліцыйскіх нарах. Пагаршала сітуацыю крмінальная адказнасць, да якой Лінькова прыцягнулі ў красавіку гэтага ж года. Тады суд вёў калега, які прысудзіў паўтара года абмежавання волі без накіравання ў папраўчую ўстанаву.

Атрымліваецца, не паспеў Аляксей Сяргеевіч адбыць пакаранне, як кулакі зноў засвярбелі. І ва ўсіх выпадках фігуруе спіртное.

ЗА АМАЛЬ тры месяцы, што Лінькоў правёў пад вартай, яго твар асунуўся, плечы згорбіліся. Але засталіся такімі ж інтэлігентнымі, хоць і больш напружанымі, жэсты, мяккімі — рухі. Міндалепадобныя зялёныя вочы глядзелі ясна, высокі лоб з невялікімі залысінамі вячаў твар у форме трапецыі. Да таго ж гэты твар кагосьці нагадваў, з кім не звязваўся негатыў. Каго? Чый вобраз мітусіўся на задворках памяці?

Суддзя правёў далонню па лбе і шчоках, нібы скідаючы рэшткі роздумаў, успомніў вядомае «ў ціхім балочце чэрыі водзяцца», звякла заглядзіў назад пасму валасоў. Затым паднёў руку шырокі моцны падбародак і ўтаропіўся на пракурора.

— Высновы для сябе падсудны не зробіў і не раскаяўся, — вясчаў ментарскім голасам афіцыйны прадстаўніч абвінавачвання.

Суддзя паморшчыўся: вось хто можа ўлезці чалавеку ў душу і зразумець — «зробіў ці не зробіў высновы», «раскаяўся — не раскаяўся». Дзяжурныя фразы, якія апанавалі шматомныя справы, часта перашкаджалі ўнікаць у сутнасць здзейсненага правапарушальніцкімі і злачынцамі. Даводзілася прадзірацца, як скрозь нетры, да таго галоўнага, істотнага, важнага, што дапамагае прыняць адзіна правільнае рашэнне.

— ...За сістэматычнае збіванне жонкі, дваццацівасьмігадовай Ліньковай Алены Мікалаёўны, згодна з часткай другой артыкула сто пяцьдзясят чацвёртага Крымінальнага кодэкса Рэспублікі Беларусь «Катаванне», прашу прызначыць падсуднаму Лінькову пакаранне ў выглядзе двух гадоў пазбаўлення волі ў калоніі агульнага рэжыму, — скончыў афіцыйную прамову пракурор і ўжо звычайным тонам дадаў: — У мяне ўсё, Цімафей Іванавіч.

Суддзя адзначыў, як пракурор пераможна зірнуў на падсуднага, абцягнуў кіцель, тужэй зацягнуў рэмень са спражкай. Яго погляд перакінуўся на суддзю, і маленькія вочкі хутка-хутка заміргалі. «Гэтаму здароваму парсюку не перашкаджала б зняць з дзясятка лішніх кілаграмаў. Бач, адкарміла маладая жонка», — падумаў суддзя.

Пакуль ён моўчкі, задуменна ўзіраўся ў пракурора, той вырашыў, што ад яго чакаюць яшчэ нейкіх слоў. І дадаў ужо гутаркова-проста, трохі лісліва:

— У часы нашых продкаў, магчыма, і правільным было збіваць

жонку. Але не сёння. Лінькоў не меў ніякага законнага права наносіць цялесныя пашкоджанні іншаму чалавеку.

Пракурор сеў. Суддзя звярнуўся да Лінькова: — Падсудны, устаньце!

Той вонкава спакойна падпарадкаваўся загаду, хваляванне выдала толькі далонь, якая падрыгвала, калі прыгладжаў валасы ад ілба да макук галавы. Гэты жэст зноў падаўся суддзі знаёмым, зразумелым. «Дэжавю нейкае», — уздыхнуў ён і пачаў працэдуру апытання.

ПАКАЗАННІ скандаліста-мужа і пацярыла-жонкі моцна рязкохадзіліся.

— Я не біў яе... Прызнаю, раўнаваў. Дадому прыходзіла позна. На работу тэлефаную — даўно пайшла. Пытаюся, дзе была, — толькі ўсмі-

Святлана ЛОКТЫШ

ЦЫРКАЧЫ

хаецца... Але я не біў... я не мог... Ну, наўмысна не біў, — расказваў Лінькоў. Голас зрываўся да хрыпу, скупыя рухі падкрэслівалі разгубленасць, збынтэжанаць і нават, здавалася, адчай.

— Ды хіба ты памятаеш! Зенкі свае зальеш... — усхочыла Лінькова.

Прышлося прыструніць ісціцу. Тая пакорліва зірнула на пракурора, потым на суддзю і прамармытала: — Прабачце...

Лінькоў яшчэ раз правёў далонню па валасах, хвіліну памаўчаў, быццам збіраючыся з духам.

— Адзін раз, памятаю, было такое: адштурхнуў Алену ад сябе. Не ведаю, можа, і ўпала. Я быў цвярозы. Яна тады крычала моцна, падскоквала чагосьці. А я не хацеў, каб скандал чулі суседзі... Сорамна... перад людзьмі сорамна... Так, потым я выпіў... Гарэлка заўсёды стаяла дома... — паслухмяна адказаў на пытанні падсудны. — Так, я купляў, Алена таксама купляла... Але я не біў яе, паважаны суд! Я не ведаю, адкуль узяўся той фінгал, сінякі... драпіны... Я нічога не разумею...

Чамусьці хацелася верыць гэтаму чалавеку. Але ён — суддзя і даўно забараніў сабе прыслухоўвацца да гэтых «веру — не веру». Гэта ў Бога можна верыць. А тут, у судзе, такога наглядзіцца за трыццаць гадоў служэння Фемідзе, што сам сабе перастаеш верыць.

Суддзя ведаў: яго падапечныя, калі трэба, становяцца «белымі і пухватымі». Толькі верыць ім — сябе не паважаць.

— Цыркач! Шкуру сваю ратуеш?! — віскнула ісціца, пацвярджаючы яго думкі.

Лінькоў толькі на міг падняў на жонку зялёныя вочы, потым разгублена, безнадзейна перавёў позірк у акно насупраць.

ГОЛАС ісціцы, калі ёй далі слова, спачатку зазвінеў маладым запалам, потым пачаў слабець, слабець:

— Ты за свае кулакі будзеш тут адказаць! Паважаны суд, ён увесь час піў! Пакуль цвярозы — нармальны. А як нап'ецца, трасе мяне бы грушу. Сорамна яму... Гэта мне! Мне сорамна з сінякамі ды фінгаламі ў людзі выходзіць. Па вуліцы іду, прахожыя прыгладжаюцца. На рабоце калегі пытанні задаюць... Не

ПІШЫЦЕ Ў «ЗВЯЗДУ»

Нам дасылаюць успаміны пра маладосць, фантастычныя творы, казкі... Разам з куратарам конкурсу, вядомым пісьменнікам Алесем Бадаком мы ўважліва чытаем кожны з тэкстаў. Лепшыя з іх выходзяць на старонках нашай газеты, а аўтары трох найлепшых атрымліваюць магчымасць пабываць у рэдакцыі «Звязды», пазнаёміцца з калегамі і атрымаць узнагароды. Сімвалічна, што менавіта ўвесну мы сёлета адзначылі аўтараў трох найлепшых апавяданняў, што друкаваліся ў нашай газеце цягам мінулага года.

Так, у Мінск з Бярозаўкі, што на Лідчыне, завітаў Антон Піліпчык, аўтар апавядання «Праганяў чалавек лася...». Наш калега — а ён многа гадоў прысвяціў працы

на ніве журналістыкі — раскажаў, што летась ужо трэці раз даслаў прэзачны твор на конкурс, і гэтая спроба стала выніковай. За сваё апавяданне спадар Антон атрымаў дыплом III ступені. II месца заняла маладая аўтарка з Мінска Маргарыта Латышкевіч. Яе апавяданне «У.» нас уразіла шчырасцю, непасрэднасцю. А перамогу атрымаў Андрэй Дзічэнка, які апавяданнем «Кантакт» здзівіў куратараў конкурсу майстэрствам будаваць сюжэт і перакрываюць розныя рэчаіснасці.

Нагадаем, што конкурс апавяданняў працягваецца і сёлета. Мы чакаем вашых твораў.

Марына ВЕСЯЛУХА. vesialuha@vziazda.by

Святлана Локтыш нарадзілася ў знакамітай вёсцы Люсіна Ганцавіцкага раёна. Знакамітай, у першую чаргу, дзякуючы таму, што менавіта яе жыццё-быццё, такім, якім яно было ў пачатку XX стагоддзя, апісаў Якуб Колас у сваёй чудаўной аповесці «У палескай глушы». Якім бачыцца жыццё люсінаў крыху больш чым праз сто гадоў пасля таго, як у іх настаўнічаў малады Колас, можна адчуць і зразумець, калі пачытаць вершы Святланы Локтыш — дарэчы, аўтара паэтычнага зборніка «Вышыванка» і шматлікіх публікацый у перыёдыцы.

Апошнім часам Святлана часта звяртаецца і да жанру прозы: напісала шмат апавяданняў, працуе над аповесцю.

Апавяданне «Цыркачы», дасланае на конкурс «Звязды», найперш звяртае на сябе ўвагу сацыяльнай і маральнай завостранасцю, пераконваючы чытача ў тым, што і «тысяча першы» рэцэпт, як пазбавіцца ад нялюблага мужа, звычайна прыводзіць да сумнага фіналу, калі дзеля дасягнення мэты даводзіцца ісці на злачынства.

Алесь БАДАК.

б заўважыла разгубленасць і сарамліваць суддзі.

Ён амаль выбег у калідор, пастараўся супакоіць дыханне і назнарок павольным крокам накіраваўся да лесвіцы. Розум пяты раз лічыў гады, месяцы. Усё супадала.

«Чаму яна не знайшла мяне, не сказала? Эх, Надзейка... Якія дурныя мы з табой былі...» — свідрвала ў скронях.

ЗВУЗКАГА цёмнага калідорчыка, які вёў у залу суда, нечакана пачуўся прыглушаны голас пракурора:

— Усё, хопіць... Цяпер на некаторы час нам трэба разысціся... не сустракацца... каб не прыцягваць залішняй увагі.

Яму адказаў ціхі жаночы смех. Пачулася характэрная валтузня.

Суддзя спыніўся ненадоўга, потым на дыбачках спусціўся з лесвіцы. У шырокім калідоры быццам прырос да сцяны, за вуглом якой зноў пачуліся галасы.

— Скажы, адкуль жа ў цябе ўзяўся фінгал і драпіны?

— Ну, фінгал мне паставіла фарфоравая статуэтка, якая, па тыпу, разбілася ў яго руках. І драпіны-сінякі сама сабе зварганіла, без праблем. Гэты дурань сп'яну ўсё роўна нічога не памятае.

— Не падобна, каб ён так моцна піў.

— Ну... у гэтым таксама можна дапамагчы...

— Шэльна, — рагатнуў пракурор. — Вучыніца пераўзышла настаўніка!

Жаночы голас адказаў хіхіканнем, якое падалося суддзі нялюдскім.

— Усё, я пабег. А то гэты стары ёлупень зараз на абед пойдзе, — зноў пачуўся голас пракурора.

— Пачакай, пачакай, — праныла жанчына. Затым інтанацыяй разбэшчанай дзяўчынкі праспявала: — Ты ж дапаможаш мне з кватэрай? М-м-м? Як абяцаў...

Чуваць было, як пракурор незадаволена засоп, пстрыкнуў замком партфеля, трохі паазней адказаў:

— Дапамаг... Але не цяпер! У нас яшчэ будзе час, калі ўсё ўляжацца.

«Вось яны — сапраўдныя цыркачы! Далёка да іх таму, каго я сёння на паўтара года ўлэк у калонію... Божа...» — ледзь не прастагнаў суддзя.

Думкі кідаліся і скакалі, як вадамеркі над роўнядзю сажалкі ў летні вечар. Суддзя набраў поўныя грудзі паветра, затрымаў яго, хутка выдыхнуў — і рашуча выйшаў з-за вугла. Вочы выпраменьвалі агонь, гатовы спапяліць разгубленую парачку. Голас прэзвінеў жалезам:

— Спадар пракурор, стары ёлупень усё чуў. Праз тры хвіліны чакаю вас у сваім кабінцеце.

ўнучка з нявестай пасля салодкай ночы. Адзінай у іх жыцці.

Бабуля была першай, з кім пазнаёміў Цімафей сваю Надзейку. Старая і маладая жанчыны адразу спадабаліся адна адной. А як інакш? Не мог Цімафей прывесці ў дом дрэнага чалавека, не магла бабуля не прыняць нявесту любімага ўнучка.

— Які майстар якім чароўным пэндзлем распісаў твой твар?! — у захапленні прасіў Цімафей пальцамі па твары каханай, калі бабуля выйшла за парог. Крануў бровы: — Не бровы, а два птушыныя крылы. — Лётаць будзем разам, — аджартавалася Надзея і прытулілася да яго.

Але паляецца разам у маладых закаханых не атрымалася. Надзея паверыла плёткам, быццам ён заляцаецца да яе сяброўкі, а Цімафей вырашыў: «Не давярае, значыць, не кахае», — і яны раз'ехаліся, разышліся, каб больш не сустрацца. Чуў потым, што Надзея развялася з мужам-вайскоўцам і разам з сынам вярнулася ў іх горад, а дваццаць гадоў таму памерла. Муж яе быў рускім, адсюль і нязвыклае для іх мясцовасці прозвішча, і звалі яго, здаецца, Сяргей... так, сапраўды, Сяргей.

АЛЯКСЕЙ Лінькоў быў падобны на маці, як дзве вішанькі з бабулінага саду.

Расхваляваўшыся, Цімафей Іванавіч пачаў прыгладжаць далонню валасы — і замёр. Гэтакі ж самы жэст! «Гос-па-дзі, як?»... — працягла мозг суддзі чарговая здагадка. Ён схпіў ліст паперы, выцер крупінікі халоднага поту, які выступіў на лбе. Націснуў кнопку тэлефона:

— Святлана, прынясіце справу Лінькова.

«Так... нарадзіўся ў восемдзесят сёмым, студзень... Дзевяць месяцаў таму — якраз красавік восемдзесят шостага. Чарнобыль...» Цімафей Іванавіч успомніў, што тады нават не ўспрыняў як належыць трагедыю. Дзе там! — калі ў душы пшчотна і пышна квітнела каханне.

— Святлана, калі нехта будзе тэлефанаваць, скажы, буду пасля абеду.

— Добра, Цімафей Іванавіч.

Сакратар адказала, не адрываючы вачэй ад экрана камп'ютара, дзе набірала тэкст судовага пасяджэння. Гэта было добра, інакш яна